

Valóban véget ért az iráni háború? Az amerikai-iráni egyetértési nyilatkozattal kapcsolatos dilemmák

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Csicsmann László

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

Borítókép forrás: New York Times

Csicsmann László, vezető kutató, MKI

VALÓBAN VÉGET ÉRT AZ IRÁNI HÁBORÚ? AZ AMERIKAI-IRÁNI EGYETÉRTÉSI NYILATKOZATTAL KAPCSOLATOS DILEMMÁK

Washington és Teherán is megerősítette 2026. június 14-én, hogy megszületett a több hete várt 14 pontos memorandum, amely 60 nappal meghosszabbítja az április 8-án életbe lépett tűzszünetet, és az aláírást követően a felek megnyitják a Hormuzi-szorost, és egyben megkezdik a tárgyalásokat az iráni nukleáris program korlátozásáról. Az egyetértési nyilatkozat egy fontos diplomáciai eredmény, és lehetőséget biztosít az Amerikai Egyesült Államoknak a népszerűtlen iráni háborúból való kilépésre, ugyanakkor a dokumentum önmagában nem rendezi a konfliktust. A felek között továbbra is bizalomhiány van, és megkísérlik a hazai és nemzetközi közvélemény előtt saját győzelmükként beállítani az Irán elleni háborút. Kérdéses, hogy Irán valóban beleegyezik-e nukleáris programjának korlátozásába, amint az is, hogy cserébe az Egyesült Államok valóban hajlandónak mutatkozik-e majd a szankciók feloldására. A megállapodást Izrael libanoni inváziója könnyen megtorpedózhatja.

ELTÉRŐ NARRATÍVÁK

A világ feszülten figyelte az elmúlt napokban az iráni háború eseményeit, ugyanis a Pakisztán és Katar közvetítésével zajló diplomáciai egyeztetések mellett párhuzamosan az április 8-ai tűzszünet óta nem látott katonai eszkalációra került sor a napokban. Az Egyesült Államok jelentős katonai válaszcsoportokat mért dél-iráni célpontokra június 17-én és 18-án azt követően, hogy Teherán lelőtt egy amerikai Apache helikoptert. Találat érte – többek között – Szirák településének víztározóját, amely mintegy húszezer ember ivóvíz ellátásáért felel. Izrael Bejrútot ért támadását követően pedig Irán két ízben is rakéta- és dróntámadást indított a zsidó állammal szemben, amelyet az légitámadásokkal torolt meg.

Trump „eszkaláció a de-eszkalációért” stratégiája az elnök 80. születésnapján ezúttal sikeresnek bizonyult.¹ Június 14-én nemcsak Trump posztolta a közösségi médiában, hogy elérték a megállapodást, hanem az iráni Legfelsőbb Nemzetbiztonsági Tanács is nyilatkozatot adott ki: „...az Iszlám Köztársaság konszolidálta a fölényét az amerikai-cionista ellenséggel szemben”.² Mindez jól mutatja, hogy ahogyan várható volt, az egyetértési nyilatkozatról eltérően kommunikálnak a felek. Trump a Truth Social-on közzétett bejegyzésében a következőket írta: „Az Iszlám Köztársasággal kötött megállapodás most már teljes. Gratulálunk mindenkinek. Ezúton teljes körű felhatalmazást adok a Hormuzi-szoros díjmentes megnyitására...”.³ Trump arra is utalt, hogy a 2015-ös, Obama elnök által letárgyalt nukleáris megállapodáshoz képest jobbat sikerült kötni, ugyanis Irán lemond a nukleáris programjáról úgy, hogy cserébe az Egyesült Államoknak nem szükséges pénzügyi támogatást nyújtani az iráni rendszernek, ahogy tizenegy évvel ezelőtt. A memorandum aláírására várhatóan pénteken, Genfben kerül sor, amely a háború kezdete óta az első valós diplomáciai esély arra, hogy az Egyesült Államok kiszálljon az általa kezdeményezett katonai beavatkozásból.

A 14 pontos memorandum azonban, amelynek részletei kiszivárogtak a sajtóba, nem tekinthető egy átfogó békemegállapodásnak, pusztán egy olyan keretrendszernek, amely a tárgyalások további folytatását segíti elő.⁴ A tervek szerint 60 napon belül el kell készíteni a végleges dokumentumot, amely érdemben az Egyesült Államok és Irán között fennálló legfontosabb vitás kérdéseket rendezné. Az elmúlt két hét eseményei azt mutatják, hogy mind a háború, mind a béke fenntartása mindkét fél számára rendkívül költséges és megterhelő. A megállapodás, amelyet június 14-én online konferencia keretében aláírtak, rövid távú előnyöket jelent mindkét állam számára. Az egyetértési nyilatkozat lezárja az iráni konfliktus egy szakaszát, azonban egyáltalán nem garantálja az átfogó megállapodás automatikus megkötését.

1 „Escalate to De-Escalate: Confusing Signals in the U.S.-Iran War”, The Soufan Center, 2026. május 11., <https://thesoufancenter.org/intelbrief-2026-may-11/>

2 Drop Site, „Full translation of the statement from Iran’s Supreme National Security Council regarding the reported Iran-U.S. memorandum to end the war”, X, 2026. június 14., <https://x.com/DropSiteNews/status/2066296895073374421>

3 Donald J. Trump, „The Deal with the Islamic Republic of Iran is now complete. Congratulations to all! I hereby fully authorize the toll free opening of the Strait of Hormuz, and, simultaneously herewith, authorize the immediate removal of the United States Naval blockade. Ships of the World, start your engines. Let the oil flow!”, *Truth Social*, 2026. június 14., <https://truthsocial.com/@realDonaldTrump/posts/116750587569914985>

4 Nancy A. Youssef, Russell Berman, Vivian Salam, „The U.S. Had No Choice but Diplomacy – Yet Again”, *The Atlantic*, 2026. június 15., <https://www.theatlantic.com/national-security/2026/06/memorandum-understanding-deal-might-happen/687554/>.

MIT TUDUNK A MEGÁLLAPODÁSRÓL ÉS MELYEK A VITÁS KÉRDÉSEK?

Az aláírást követően a Hormuzi-szoroson azonnal megindulhat a hajózás, a ket-tős blokádnak véget ér. Az egymással szembeni fegyveres támadásokat azonnali hatállyal beszüntetik. Az aláírást követően megkezdik a 60 napig tartó tárgyalásokat, addig Irán tartózkodik a katonai célú nukleáris tevékenységtől. Ha sikerül egy átfogó békemegállapodást kötni, Washington feloldja az Iránnal szembeni szankciókat, a befagyasztott 24 milliárd dolláros vagyont, valamint a 2025. őszi helyreállított ENSZ szankciókat ugyancsak elengedik. Irán lemond a nukleáris programjáról, a 440 kg, 60 %-ra dúsított uránkészletet nemzetközi ellenőrzés mellett megsemmisítik.⁵

A 14 pontos egyetértési nyilatkozat a kiindulópontja azoknak a tárgyalásoknak, amelyek a június 19-i aláírást követően kezdődnek el. Az Obama-elnöksége alatt 2015-ben megkötött nukleáris megállapodást multilaterális formában (P5+1, az ENSZ Biztonsági Tanácsának öt állandó tagja és Németország, valamint az Európai Unió) 2012 és 2015 között a technikai részletek szintjén mintegy három év alatt tárgyalták le. Hatvan nap nyilvánvalóan nem elegendő egy átfogó dokumentum részleteinek kidolgozására.

Trump a Hormuzi-szoros kapcsán több nyilatkozatot is közzétett - először arra utalt, hogy megindult a hajózás, majd néhány órával később azt jelezte, hogy a június 19-i aláírást követően el kell kezdeni a tengeri aknák felszedését. Mind Trump, mind Vance alelnök a térítésmentes szabad hajózás helyreállítására is utalt. Ezzel szemben az iráni Külügyminisztérium szóvivője azt nyilatkozta, hogy Irán hosszú távon szolgáltatási díjat szedne be a kereskedelmi hajóktól.⁶ Az elmúlt hetekben Irán ún. védelmi pénzeket szedett be, hajónként kb. 1,5–2 milliárd dollár értékben, amelyet a háborús károk helyreállítására használ.

Az európai államok közül többen is jelezték, hogy a megállapodás aláírását követően segítenének a Hormuzi-szoros megnyitásában, és a szabad hajózás fenntartásában. A Hormuzi-szoros egy olyan nyomásgyakorló eszközzé vált Irán kezében, amelyet az ország geostratégiai fekvése és a szuverenitás alá tartozó szigetek kapcsán bármikor felhasználhat a tárgyalások során. A Hormuzi-szoros környékén mintegy 500 hajó torlódott fel a háborús konfliktus következtében. A

5 Graham Russell, „What do we know about the US-Iran peace deal – and what questions remain?” *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/world/2026/jun/15/us-iran-peace-deal-terms-details-conditions-explained-what-do-we-know-hormuz-lebanon-israel-nuclear>.

6 Phil McCausland, Mariel Ferragamo, „Trump’s Iran Deal: What We Know, What’s Contested, and What Remains Unresolved?”, *Council on Foreign Relations*, 2026. június 16., <https://www.cfr.org/articles/is-a-u-s-iran-deal-within-reach-six-key-issues-that-could-shape-a-ceasefire>

hajóforgalom zavartalan helyreállítása heteket vehet igénybe. A Hormuzi-szoros megnyitása tehát nem automatikus, és ameddig a tengeri aknák nem kerülnek felszedésre, addig de facto a Forradalmi Gárda útmutatásai alapján lehet közlekedni.

A tűzszünet fennmaradása és a tárgyalások további sikerességét illetően kulcsfontosságú szereplő Izrael, amely azonban nem része a tárgyalási folyamatnak. A Netanjahu-kormány belpolitikai szempontból sincsen könnyű helyzetben, ugyanis a legkésőbb október végén esedékes választások szemszögéből egy esetleges iráni nukleáris megállapodás nem segítené elő a miniszterelnök újráválasztását. Izrael már 2015-ben is szkeptikus volt az iráni rendszerrel aláírandó megállapodást illetően, és ez most sincs másképp, ugyanis érvelésük szerint Teherán ezt a helyzetet kihasználva titokban vinné tovább katonai célú programját. A kérdés a nemzetközi kapcsolatok szemszögéből sosem az, hogy mi a valóság, hiszen az attól eltérő percepciók is politikai döntésekhez vezetnek. Az a tény, hogy a tavaly júniusi katonai beavatkozást követően idén februárban másodjára sikerült az Egyesült Államokat bevonnai egy Irán-ellenes háborúba, pozitív visszhangra talált Izraelben.⁷ Az elmúlt napokban ugyanakkor különösen Izrael libanoni beavatkozása kapcsán Trump több alkalommal is az izraeli kormánnyal szemben elítélő nyilatkozatokat tett közzé a Truth Social-on, amelyet a belpolitikában az ország szuverenitásának megsértéseként értelmeznek.

Irán az elmúlt hetekben több alkalommal világossá tette, hogy csak akkor tartja magát a tűzszünethez, ha az kiterjed a libanoni frontra is. Az elmúlt napokban azonban az Izraeli Védelmi Erők tovább folytatták a Hezbollah-ellenes dél-libanoni hadműveleteket, amelynek keretében a közel-keleti ország területének egyötödét ellenőrzése alá helyezték. Mindez ráadásul akadályozza a másik de-eszkalációs folyamatot, Washingtonban a június 22-ei héten tovább folytatódna az egyeztetések a libanoni és az izraeli kormány között. Izraeli részről Katz védelmi miniszter kijelentette, hogy nem fognak kivonulni a Gázában, Szíriában és Libanonban elfoglalt területekről.

A Hezbollah nemcsak egy katonai szervezet, hanem egy félállami libanoni szereplő, amely az ország déli területein létrejötté óta közszolgálatásokat biztosít. A Hezbollah katonai eszközökkel való teljes felszámolása ebben az értelemben

⁷ „Inside story: Iran, US ‘explicitly agree’ on peace in Lebanon, but will Israel end war?”, *Amwaj média*, 2026. június 16., <https://amwaj.media/en/media-monitor/inside-story-iran-us-explicitly-agree-on-peace-in-lebanon-but-will-israel-end-war>.

ben illúzióknak tekinthető.⁸ Trump azon ötlete, hogy Szíriát be kell vonni a Hezbollah felszámolásába, régi sebeket téphet fel. Különösen Libanon fejlődésére hatott negatívan az 1976 és 2005 közötti szíriai katonai jelenlét.

Kérdéses továbbá, hogy Irán milyen mértékben hajlandó majd korlátozni a nukleáris programját. Önmagában az, hogy Teherán vállalja, hogy nem vásárol és nem fejleszt nukleáris fegyvert, még nem jelent semmit, hiszen hivatalosan Irán mindig is cáfolta a katonai program létezését, ugyanakkor igényt tartott a polgári célú programra. Eközben azonban a 60%-ra dúsított uránkészlet rácáfol a nem katonai célokra. Ezzel együtt Iránban vélhetően a háború kirobbanásáig nem került eldöntésre, hogy szintet lépnek-e a meglévő nukleáris programmal.

ÚJ HATALMI EGYENSÚLY A PERZSA-ÖBÖLBEN?

Az amerikai-iráni tárgyalásokkal párhuzamosan Irán és az Öbölmenti Együttműködési Tanács (Gulf Cooperation Council, GCC) tagjai között bilaterális de-eszkalációs tárgyalások kezdődtek. Abú-Dzabi cáfolta annak a megállapodásnak a tényét, amely szerint Irán rendelkezésére bocsát kétszer 10 milliárd dollárt a háborús károk rendezésére, cserébe pedig Teherán vállalja, hogy nem támadja rakétákkal és drónokkal a közel-keleti államot. A hat állam összesen 300 milliárd dollár értékben egy újjáépítési alapot hoz létre, amely fokozatosan megnyílik az iráni rezsím számára.⁹

Ez beleillik abba a stratégiába, amit Trump is megfogalmazott - véget ér az a kor, amelynek keretében Washington, mint globális hegemon, biztosítja a régió stabilitását. Az amerikai elnök azt mondta, amennyiben ezen államok nem képesek a regionális stabilitás kialakítására, Washington a térség olajbevételeiből ellátja azt, de nem ingyenesen. A GCC- államoknak tehát sürgető, hogy rendezzék viszonyukat Iránnal, amely nemcsak a Hormuzi-szoros, hanem a tágabb térség szempontjából is kulcsfontosságú. Az amerikai-iráni tárgyalások ugyanis önmagában nem biztosítják azt, hogy számításba veszik ezen államok biztonsági igényeit.¹⁰ A térségben működő amerikai támaszpontok miatt a GCC-álla-

8 Makram Rabah, „The Strangers in the Streets: Hezbollah, the War That Made It, and the Stages of Its Unraveling”, *Hoover Institution, Caravan Notebook*, 2026. május 15., <https://www.hoover.org/research/strangers-streets-hezbollah-war-made-it-and-stages-its-unraveling>.

9 Andrew Mills, Maha El Dahan, Parisa Hafezi, „Exclusive: Iran deal includes \$300 billion fund, more than half of which already committed, source says”, *Reuters*, 2026. június 16., <https://www.reuters.com/business/finance/iran-deal-includes-300-billion-fund-more-than-half-which-already-committed-2026-06-16/>.

10 Rashid al-Mohanadi, „Gulf states can contain the threat from Iran and Israel. But they'll need help”, *Chatham House*, 2026. június 15., <https://www.chathamhouse.org/publications/the-world-today/2026-06/gulf-states-can-contain-threat-iran-and-israel-theyll-need>

mok pedig egy olyan konfliktusba sodródtak, amelyet nem ők kezdeményeztek. Kérdéses az amerikai támaszpontok sorsa is, ugyanis érdemben nem nyújtottak elegendő elrettentő erőt ahhoz, hogy egy harmadik állam beavatkozzon a térségben.¹¹

A de-eszkaláció Irán érdekeinek is megfelelő, hiszen anélkül jut a teheráni vezetés forrásokhoz, hogy egyetlen lépést kellene tennie a nukleáris program korlátozásával kapcsolatban. A GCC-államok számára pedig ugyancsak kifizetődő, hiszen azok a Hormuzi-szoros lezárása következtében lényegesen nagyobb anyagi károkat szenvedtek el, mint most az Iránnak nyújtott összegek.

Az elkövetkező hónapokban az amerikai-GCC-államok közötti kapcsolatokat is újra kell értelmezni. Az arab olajmonarchiáknak investálni kell a saját védelmükbe, és emiatt szükségük van a modern fegyverrendszerekre, amelyek jelentős részét a továbbiakban is az Egyesült Államoktól fogják beszerezni. Ezzel együtt ezen államok Washingtonba vetett bizalma jelentősen csökkent, hiszen az Egyesült Államok nem tudta semlegesíteni Iránnak a GCC-államokkal szembeni rendszeres rakéta- és dróncsapásait. Washington partnerei számára az iráni háború rendkívül negatív következményekkel járt. A napokban például egy kereskedelmi hajót a Hormuzi-szorosban ért amerikai támadás, amelynek következtében három indiai tengerész vesztette életét. Az indiai újságok teli vannak az olyan megjegyzésekkel, hogy Washington még arra sem méltatta Indiát, hogy bocsánatot kérjen.

MI VÁRHATÓ AZ ELKÖVETKEZŐ NAPOKBAN?

A június 19-i aláírási ceremóniát követően megkezdődnek, pontosabban tovább folytatódnak az amerikai-iráni tárgyalások, amelyek érinteni fogják a már korábban is felmerült vitás kérdéseket, mint a hazai urándúsítás korlátozását, a 440 kg uránkészlet megsemmisítését, a ballisztikus rakétaprogramot, valamint Irán regionális szerepére is hatással lesznek.

A 14 pontos egyetértési megállapodás aláírása nem zárja le az iráni konfliktust, azonban annak egy 2026. február 28-án kezdődött fejezetét igen. A Közel-Kelet azonban az Egyesült Államok és Izrael által indított hadműveletet követően nem lett békésebb. Az iráni rezsim ugyan súlyos, többszintű válságát

11 Dana Stroul, „The Middle East Power Paradox”, Foreign Affairs, July/August 2026, 2026. június 16. https://www.foreignaffairs.com/iran/middle-east-power-paradox-dana-stroul?utm_medium=newsletters&utm_source=fatoday&utm_campaign=The%20Middle%20East%20Power%20Paradox&utm_content=20260616&utm_term=N&utm_id=A

éli, de túlélte a katonai beavatkozást. Azt, hogy sikerül-e az Egyesült Államoknak ténylegesen korlátozni az iráni nukleáris programot, majd az elkövetkező hónapok során fog kiderülni. Ennek a háborúnak azonban az is tanulsága, hogy Irán de facto ütközőzónájává a Hormuzi-szoros vált. Az Egyesült Államok katonai fölénye Iránnal szemben nem volt kérdéses, azonban ezt nem sikerült átváltani a politika szintjére. Az iráni háború egyben lehetőséget is teremt az Öböl-térségre új biztonsági architektúrájának kialakítására, amely folyamatban a regionális szereplőknek egyre jelentősebb súlya lesz.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**